

Beszámoló a Martonvásári Óvodatörténeti Gyűjtemény (Óvodamúzeum) 2025. évi tevékenységéről

Az Óvodamúzeumot a tárgyévben közszolgáltatási feladat ellátási szerződés keretében a 100%-os önkormányzati tulajdonú Martonvásár Városi Közszolgáltató Nonprofit Kft. működtette a Brunszvik-Beethoven Közösségi Ház és Könyvtár integrált kulturális intézmény részeként, elkülönített költségvetésű szervezeti egységként. Az Óvodamúzeum a gazdasági társaság szervezeti felépítésében a MartonKult Iroda, azon belül a Közgyűjteményi Csoport keretében végzi tevékenységét. Hivatalos elnevezése jelenleg Martonvásári Óvodatörténeti Gyűjtemény, szakmai besorolása országos gyűjtőkörű közérdekű muzeális gyűjtemény.

2025. évi tevékenység főbb irányai az alábbiak voltak: a látogatók színvonalas kiszolgálása; a jogszabályoknak megfelelő hatékony muzeológiai-szakmai munka; múzeumpedagógiai oktatóterem működtetése, továbbá az Információs Pont szolgáltatásainak biztosítása, a Martonvásárra irányuló turizmus koordinálása, valamint önkormányzati pályázatok megvalósításában való közreműködés.

A működéssel összefüggő gazdálkodás főbb adatai 2025. évben

Bevételek:

- Működési bevétel:	3. 700 e Ft
- Fenntartói finanszírozás:	21. 955 e Ft

Összesen: **25. 655 e Ft**

Kiadások:

- Dologi kiadások (üzemeltetési és működési költségek)	4. 155 e Ft
- Személyi juttatások és azok járulékai:	21. 500 e Ft

Összesen: **25. 655 e Ft**

Egyéb támogatások:

Nemzeti Óvodamúzeum Alapítvány támogatása 70 e Ft
(gyűjteménygyarapításra, szakmai kiadások finanszírozása):

Gazdálkodásunkat a kiadási oldalon a korábbi évekhez hasonló takarékoság jellemezte, kiadásaink az elengedhetetlenül szükséges létesítményüzemeltetési és működési, valamint bérköltségekre korlátozódtak, a gyűjteménygyarapítással kapcsolatos szakmai kiadásokat teljes egészében külső, alapítványi forrásokból fedeztük (a Nemzeti Óvodamúzeum Alapítvány 70 ezer forint támogatásából). Ily módon sikerült a költségvetés keretein belül megoldani a szakfeladat működését. **2025-ben az Önkormányzat fenntartói támogatása 21.655 ezer Ft volt.**

Személyi feltételek

Az Óvodamúzeum két alkalmazotti státusszal rendelkezett az elmúlt évben. Két főállású, teljes munkaidős alkalmazott – egy muzeológus és egy múzeumi asszisztens – végezte a múzeummal kapcsolatos feladatokat. A muzeológus ezek mellett a közgyűjteményi csoportvezető feladatkört is ellátta. Ez utóbbi beosztásából kifolyólag könyvtáros hiányában végezte a könyvtáros, illetve könyvtárvezetői feladatokat, szabadság és betegség esetén helyettesítette a könyvtári asszisztent, ellátta az olvasószolgálati feladatokat valamint egész évben a Martonvásári Városi Könyvtárat érintő koordinációs, szervezési és adminisztrációs tevékenységet.

A múzeum munkatársainak munkája általában márciustól novemberig a látogatók és kutatók kiszolgálására, illetve napi feladatok elvégzésére összpontosul, így a jogszabályban előírt muzeológiai-szakmai munkára kevesebb lehetőség nyílik, ezek végzésére a mérsékeltebb látogatottságú téli hónapokban van mód.

A múzeum munkatársai végezték az Információs Pont és a Könyvtárnak az Óvodamúzeumban működő rendkívül népszerű fénymásolási, nyomtatási és városmarketing tárgyak értékesítési lakossági szolgáltatásának működtetését.

Látogatottság

Martonvásár turisztikai jelentőségét 2025-ben is sikerült megtartani, az ország első 80, turisták által leglátogatottabb helyei közé tartozik. Különösen szerencsésen illeszkedik a múzeum a – kastélypark, a kastély, a Beethoven Emlékmúzeum és a hangversenyek, Agroverzum, valamint a Fő tér és az ott felállított „Beethoven és a halhatatlan kedves” szobor által alkotott – Beethoven és Brunszvik kultuszközpont művelődéstörténeti közegébe, mely korábban tovább gazdagodott, a többek között nemzetünk egyik legjelentősebb nőalakjának, Teleki Blankának emléket állító Brunszvik–Teleki–de Gérando emlékszobával.

A turizmus adta lehetőséget a tárgyévben is igyekeztünk maximálisan kiaknázni. Amennyiben szükséges volt a nyitva tartást kiterjesztettük a hétfői szünnapra, illetve a kora délelőtti és esti órákra is. **2025-ben az előző évekhez hasonlóan 10.889 látogató kereste fel a múzeum kiállítását**, így a megye leglátogatottabb múzeumai közé tartozunk. A látogatók 67 %-a vásárolt belépőjegyet, 33 %-a ingyenesen tekintette meg a kiállítást a 194/2000. (XI. 24.) Korm. rendelet illetve fenntartói rendelkezések előírásai alapján, továbbá az ingyenes rendezvények keretében.

Elsősorban az alsó tagozatos iskolai csoportok és a családok körében voltak népszerűek az EFOP-4.9-16 számú, „A tudás bölcsője a Martonvásári Óvodatörténeti Gyűjtemény” című pályázat keretében kialakított **múzeumpedagógiai oktatóterem** nyújtotta lehetőségek, melyeket **5555 fő** vett igénybe. Mindezek mellett 1114 fő részvételével 98 egyéb, az alaptevékenységtől független rendezvény (képzés, közösségi összejövetel, fogadás) került lebonyolításra a múzeumban, többek között a Társasjáték Klub és a Martonvásári Folyton Folt kör valamint az Adventi Készülődők csoport és a MartonVál Sakk Club szakköre tartotta itt rendszeres összejöveteleit.

Az Óvodamúzeum által működtetett Brunszvik–Teleki–de Gérando emlékszobát 10.067-en nézték meg.

A múzeumi belépődíjából 3.675 ezer forint, a múzeumpedagógiai oktatóterem bérbeadásából pedig további 25 e Ft bevétel keletkezett.

Szakmai és közművelődési tevékenység

A múzeumban folyó szakmai munkát jogszabályi keretek határozzák meg. Mindennapos feladat a gyűjtemény gyarapítása mellett a gyűjteményi anyag nyilvántartásba vétele, rendezése, tudományos feldolgozása. A múzeum gyűjteménye több részből áll: történeti tárgyi, könyvtári, fotó és adattári gyűjteményből.

2025-ben számottevően csak a múzeum könyvtári gyűjteménye gyarapodott. Az új szerzemények főként ajándékozás és gyűjtés, illetve a Nemzeti Óvodamúzeum Alapítvány vásárlása útján kerültek gyűjteményünkbe.

Mivel a muzeális intézmény országos gyűjtőkörrel rendelkezik és hazánkban egyedülálló a témában, számos megkeresést kapunk az egész országból. Az év folyamán három óvodatörténeti időszak kiállítás megrendezését segítettük szakmai tanácsokkal. Miklós Gergely hat alkalommal tartott előadást pedagógiatörténeti tárgyú rendezvényen.

Az elmúlt esztendőben a 35 alkalommal kereste fel gyűjteményünket, és kért munkájához vagy tanulmányaihoz segítséget Martonvásár helytörténete, illetve az óvodatörténet iránt érdeklődő kutató, valamint felsőoktatási hallgató. Ez esetekben a szakmai tanácsadás mellett irodalomkutatással és tartalomszolgáltatással segítettük a kutatókat, illetve rendelkezésére bocsátottuk szakkönyvtárunkat kutatási célokra. Folytattuk a XX. század első felében megjelent periodikák óvodatörténet tárgyú írásainak felkutatását és archívumunk részére történő gyűjtését. A múzeum kezeli a Brunszvik Teréz Szellemi Hagyatéka Alapítvány Brunszvik Teréz archívumát, tevőlegesen közreműködik Brunszvik Teréz naplókiadásának következő kötetének szerkesztésében. Szintén az Óvodamúzeum gondozza a Brunszvik család leszármazottja, de Gérandó Judith által adományozott a Brunszvik, Teleki és de Gérandó család múltját őrző, elsősorban képzőművészeti alkotásokból álló családi gyűjteményt, működteti az ezt bemutató emlékszobát. Ez utóbbi a városunkba látogatók körében nagy sikerre talált, hiánypótló módon Teleki Blanka legjelentősebb hazai kultuszhelyévé vált, többen is ennek megtekintése céljából érkeztek városunkba. A tárgyévben több mint 10 ezer, 2016. évi megnyitóját követően összesen 84 ezer látogatója volt. Itt is, akárcsak az Óvodamúzeum kiállítása esetében, fontosnak tartottuk, hogy minden azt igénylő látogató korának és érdeklődésének megfelelő szóbeli tájékoztatást, vezetést kapjon. Az év folyamán 176 tárlatvezetést tartottunk.

Tanintézetek kérésére 29 esetben szerveztünk múzeumi tanórát általános iskolásoknak. 10 alkalommal kisgyermekkel összefüggő középfokú képzésben, hatszor pedig felsőfokú pedagógiai képzésben résztvevő csoportoknak tartottunk a kiállításra épülő neveléstörténeti szemináriumi foglalkozást a múzeumban.

Az év folyamán Brunszvik Teréz születésének 250. évfordulójának megünneplése kapcsán több intézmény is kérte múzeumunk segítségét. A 2025. évi emlékévhöz kapcsolódóan történeti és módszertani tanácsadással, szakirodalmi tartalomszolgáltatással segítettük többek között a Soproni Egyetem Benedek Elek Pedagógiai Karát. Itt a középiskolások részére szervezett Brunszvik Terézt bemutató kisfilmes alkotások versenyén a zsűri elnöki tisztjét Miklós Gergely látta el, emellett részt vettünk a kidolgozásában egy múzeumpedagógiai foglalkozásnak, mely az egyetem arborétumában iskolások részére mutatja be Brunszvik Teréz személyiségét, kapcsolatát a növényekkel és a természettel. Szintén segítettük a Tokaj-Hegyaljai Egyetemet, a Magyar Női Uniót a Brunszvik Terézt bemutató filmük forgatása során, a Külgazdasági és Külügyminisztérium Kulturális és Tudománydiplomáciai Főosztályát. Ez utóbbi esetében részt vettünk a Brunszvik Teréz emléke előtt tisztelgő *Játékra született* című interaktív vándorkiállítás létrehozásában, mely elsőként a párizsi UNESCO székházban került bemutatásra november 24-től, majd az Európa Tanács strasburgi központjában volt látható. A Magyar Nemzeti Bank által 2025-ben kibocsátott Brunszvik Teréz-emlékérmé valamint a

Magyar Posta által kiadott Brunszvik Teréz bélyeg tervezési munkájában a kibocsátó szervezetek felkérésére történeti szakmai szakértőként Miklós Gergely muzeológus vett részt. Ennek köszönhetően az emlékérme és a bélyeg közös kibocsátási ünnepségére Martonvásáron a Brunszvik-kastély télikertjében került sor július 27-én.

Az Óvodamúzeum Brunszvik – Teleki– de Gérandó emlékszobájában július 26-án a Brunszvik Teréz emlékévé egyik fő martonvásári eseményeként nyílt meg a Pletser Tamás által rendezett kiállítás, melyen a gyűjtő biedermeier hangulatú közegben tárta a látogatók elé saját tulajdonú Franz Schrotzberg festette képét, mely Brunszvik Terézt fiatalon ábrázolja. A kurátor hangsúlyt fektetett Brunszvik Terézék édesanyjának, a lányok személyiségfejlődésére erősen ható báró Seeberg Annának és családjának hiánypótló bemutatására is. A kiállításához sikerült kölcsönözni a szarvasi Gál Ferenc Egyetem Pedagógiai Karától az egykori budapesti gróf Brunszvik Teréz Kisdédóvónőképző Intézetből odakerült Brunszvik Teréznek emléket állító alkotásokat: a Barabás Miklós festette időskori portrét és az Aradi Zsigmond készítette fehérmárvány mellszobrot. A nagy értékű műtárgyak biztonságos elhelyezése érdekében a múzeum épületének műemléki szárnyában biztonsági kamerarendszer került kiépítésre 238 e Ft értékben.

Ezt kiegészítve, ezzel egy időben nyílt meg Pletser Cecília és Miklós Gergely munkájaként az a *Brunszvik Teréz 250* kiállítás, melynek egyik változata a Brunszvik-Dreher sétányon a kastélypark kerítésén egy tíz egységből álló molinó-kiállítás, másik változata rollup kiállításként az Óvodamúzeumban látható július 26-tól. Ez utóbbi december folyamán két hétig Kápolnásnyéken a Halász Gedeon Eseményközpontban vendégeskedett.

A múzeumi tevékenységen kívül a munkatársak aktívan részt vettek a Könyvtár munkájában, a Közművelődési Csoport által szervezett egyes rendezvények lebonyolításában. Mindezek mellett kiemelt figyelmet fordítottunk a város és a helyi intézmények vendégeinek fogadására, az emlékszobában zajló önkormányzati megbeszélések, fogadások színvonalas lebonyolítására.

Az EFOP-4.9-16 számú, „A tudás bölcsője a Martonvásári Óvodatörténeti Gyűjtemény” című pályázat keretében kialakított múzeumpedagógiai oktatóterem fenntartási időszakának negyedik éve 2025. július 30-ával lezárult, a pályázati követelményeket sikeresen teljesítettük. A pályázat öt éves fenntartási időszaka folyamán a vállalt paraméterek elérése és dokumentálása a múzeum munkatársainak feladata.

Ugyancsak a múzeum munkatársának feladata a Martonvásári Települési Értéktár gondozása, adminisztrációs és koordinációs feladatainak ellátása. Aktívan részt vett település múltjának feltárásában, emlékeinek felkutatásában és megismertetésében, így például a Brunszvik Teréz évforduló kapcsán a martonvásári temetőnél a Nemzeti Örökség Intézete révén állított „okos” parcellakő segítségével, a Martonvásáron eltemetett jeles személyekről megjelenített információk összegyűjtésében, kidolgozásában.

Turisztikai tevékenység, település imázs építése

A múzeumban 2007 és 2012 között működött a Fejér Megyei Tourinform Iroda turisztikai információs pontja franchise konstrukció keretében. Az új múzeumépület 2014. évi megnyitásával az előtérben került kialakításra az Információs Pont, ahol Martonvásár és térsége idegenforgalmi lehetőségei felől érdeklődhetnek az idelátogatók. A múzeum munkatársai ennek keretében végzik a Városi Könyvtár lakossági irodai szolgáltatásának (fénymásolás, nyomtatás, internet használat) biztosításában is. Az Információs Pontnak a múzeumhoz kapcsolódó kialakításának koncepcióját igazolja, hogy a tavalyi évben 2306 esetben keresték meg valamilyen kérdéssel vagy kéréssel személyesen, telefonon, illetve e-mailben. Működésével erősíti az Önkormányzat szerepét a település és a térség turisztikai életében, ez

azért is fontos, mert a városunkba irányuló jelentős idegenforgalommal az önkormányzat elsősorban a fenntartásában lévő múzeumon keresztül kerül kapcsolatba. A színvonalas információnyújtási tevékenység az idelátogatókban Martonvásárról pozitív képet alakított ki, az egyéb szolgáltatások pedig az itt élők komfortérzetét növelte. Elsősorban Martonvásár közúti és közösségi közlekedéssel történő elérhetőségéről, menetrendekről, étkezési lehetőségekről, további környékbeli turisztikai célpontokról, a martonvásári látnivalók nyitva tartásáról, látogatási díjairól, kedvezményekről érdeklődnek az Információ Ponthoz forduló turisták. Szoros napi kapcsolatban állva a HUN-REN ATK turizmussal kapcsolatba kerülő munkatársaival, igény esetén megszerveztük az idelátogatók programját, kérésre biztosítottuk a Dreher és a Brunszvik mauzóleum látogathatóságát is. Ez utóbbi, országos szintű történelmi emlékhelyet igyekszünk bekapcsolni a város turisztikai vérkeringésébe. 2025-ben 9 alkalommal, mintegy 280 főnek szerveztük meg a vezetéssel egybekötött látogatását, lehetőséget adva ezzel a Brunszvik Teréz előtti méltó tisztelgésnek.

Az év során több turisztikai, illetve művelődéstörténeti témájú újságcikk jelent meg különböző lapokban az Óvodamúzeumról. Elsősorban a Brunszvik Teréz évforduló témájával nyolc rádiós és hat televíziós idegenforgalmi és kulturális műsorban, valamint a korábbi évek műsorainak számtalan ismétlésével szerepelt a múzeum, részben önállóan, részben Martonvásár más látnivalóival közösen.

Martonvásár, 2026. január 16.

Miklós Gergely
muzeológus